

“Örgütlü Bir Halkı Hiçbir Kuvvet Yenemez”: DAMNATION

Furkan Çelik

07.04.2020

İçindekiler

Black Legion Devrede	4
Pinkertonlar Grevleri Kırıyor	4

Damnation'u hızlıca izleyip bitirdikten sonra kafamda yazı yazma fikri hemen oluşmuştu. Ama biraz çekimser kalmıştım, amansız bir dizi övcülüğümü bitirip "sonuçta netflix çekmiş yahu" demeye başlamıştım. "2. sezon ne zaman çıkar?" diye biraz araştırdıktan sonra dizinin çok izlenmesine rağmen ikinci sezonunun iptal edildiğini öğrenince yazı yazma fikrim daha da netleşti. Çünkü Damnation tarihsel bir gerçeklikle devletin ve patronların çiftçilere karşı zorbalıklarını işlerken bir yandan da demokrasi eleştirisini bir sahneyle içeriğe çok iyi yerleştirmiş. Kısacası nereden tutarsak tutalım izlediğim en politik dizi olduğunu söyleyebilirim...

"Tüm muhteşem hikayeler iki şekilde başlar: Ya bir insan bir yolculuğa çıkar, ya da şehre bir yabancı gelir" der Tolstoy.

1930'larda Amerika'da Büyük Buhran sırasında, Kentucky Ohio kasabasına Seth adında bir vaiz geliyor ve hikayemiz başlıyor. Dizinin ilk sahnesinde evsiz, genç bir kadın çiftlikten yumurta çalmaya çalışırken yakalanıyor. "Hırsızlık" yapan kadını vurmaya çalışan çiftçiye, Vaiz Seth engel oluyor. Arabasıyla genç kadını bırakırken cebinden iki yumurta (kümesten az önce çaldığı) çıkarıp kadına uzatıyor ve ekliyor: "Bir dahakine yumurta almaya çalışma direk tavuğu çal".

Muhtemelen herkes şaşırıyor bu sahnede, çünkü bir vaizin ağzından çıkamayacak bu sözler, seyirciye aslında Seth'in vaiz değil, vaizlik yaparak kamufle olan bir isyancı olduğunu gösteriyor.

Dizideki vaiz Seth'e aslında aşınayız. Çünkü Latin Amerika'da yapılan keşiflerle beraber birçok bölgeye sömürüyü kolaylaştırmak için rahipler de taşınıyordu. Orduların silahlı birliklerinin giremediği yerlere rahipler kolaylıkla girebiliyordu. Fakat bu rahiplerden bazıları, yerlilerin yaşam alanlarında onlarla dayanışma ilişkisi kurmuş, taraf değiştirerek sömürgecilere karşı devrimlerde yerel halk saflarında yer almıştı.

Dizide de Vaiz Seth geçmişteki yaşantısından (bu kısmı, diziyi izlemek isteyenlere spoiler vermemek adına detaylandırmıyorum) büyük bir utanç duyarak tarafını değiştirip halktan yana tavır alıyor.

Şimdi kasabamıza geri dönelim. Ohio'da tüm çiftçiler bankaya borçlanmış, üstüne bir de mısır alım fiyatları 2 dolardan 50 sente düşmüş. Çiftçiler mısırlarını 50 sente satmak zorunda kalınca greve gitmeleri tek seçenekleri olmuş...

Çiftçiler greve gidince, arazi sahipleri ve bankerler bu durumdan memnun kalır çünkü borçlarını ödeyemeyen her çiftçinin çiftliğine el koymak kaçınılmaz olacaktır. El koydukları araziler için bankerlerin planı şudur; çiftlikleri fabrika-çiftliklere dönüştürmek. Dizide bu sahne şöyle işlenir. Çiftlikte yaşayan yoksullardan Martha Riley tedirgin bir şekilde yola bakar. Siyah elbisesi ve siyah şapkasıyla oldukça gergin görünmektedir. Diğer taraftan bankerler birbirleri ile sohbet halindedir. Kasabanın genç gazetecisi bisiklet üstünde, kasketi ve takım elbisesi ile gelir. Martha Riley ve yanında kırmızı elbiseli, güleç kadına "Vaiz Seth ve çiftçiler, nerede geldi mi?" diye sorar. "Ayinde olduğunu, birazdan geleceğini" söyler kadınlar. Ve ekler: "Onlar gelene kadar gözün grev kırıncının(Pinkerton) üzerinde olsun".

Aslında o anda Vaiz Seth'i sadece çiftçiler değil herkes beklemektedir. Sahne bankerlerin konuşmalarıyla devam eder. Ne olursa olsun bu çiftliği almak gerektiğini konuşurlar ve Vaiz Seth gelir. Ardında onlarca çiftçi ve ellerinde İncil ile. Uzun namlulu bir silahla kasaba şerif yardımcısı tarafından yolu kesilir vaizin. Vaiz Seth, ellerinde sadece İncil olduğunu, yol vermezlerse dini inançları yüksek Hristiyanların tepkisini toplayacaklarını söyler. Sonra silah indirilir, Vaiz Seth ve çiftçilere yol verilir. O an açık arttırma şeklinde çiftliğin satışı gerçekleştirilecektir. Herkes yerini alır ve siyahlar giyinmiş Martha Riley 1 sentle oturumu başlatır. Vaiz Seth, herkesin yüzüne yayılan dalga geçer bir gülümsemenin ve anlamsız bakışların içinden geçerek açık arttırmayı sunan adamın sırtına bir silah dayar ve açık arttırmaya devam etmesini rica eder. O anda, bütün inciller açılır ve içinden bıçaklar, silahlar çıkar ve her bir yoksul her bir zenginın yanına yaklaşarak bıçakları zenginlerin sırtına, koluna, bacağına yaslarlar. Eğer 1 centin üstüne bir rakam söylerlerse öldürüleceklerini bilen zenginler hiç bir şey diyemez ve açık arttırmaçı çiftliği 1 cente Martha Riley'ya satar. İlk defa orada Martha'nın yüzüne sıcak bir gülümseme yayılır ve planları başarılı olduğu için rahat bir nefes alır.

John Steinbenck, "Gece karanlıkta ortalıklarda olacağım. Bakabileceğin her yerde olacağım. Aç insanların karnını, sayesinde doyuracağı bir kavga varsa ben orada olacağım. Nerede polis birini dövse ben orada olacağım. İnsanların çığına dönüp haykırışında ben olacağım. Bebelerin açken akşam yemeğinin

hazır olduğunu bilip gülüşlerinde ben olacağım. Ve insanlar kendi yetiştirdiklerini yiyip, kendi yaptıkları evlerde yaşadığı zaman, ben orada da olacağım.” der Gazap Üzümleri romanında. Damnation’u izlerken sık sık aklımıza gelir gazap üzümüleri.

Black Legion Devrede

Klu Klux Klan’ı birçok amerikan yapımı film/dizide görmüşsünüzdür. Siyahi karşıtı, ırkçı bir örgüttür. Black Legion ise Klu Klux Klan’ın bir kolu olarak çıkar. Sonrasında ayrılır ve artık Amerikancılığı savunan bir milis örgütlenmedir. Dizi boyunca sık sık gördüğümüz Black Legion ile çiftleri satın almak isteyen bankerler çiftçilere karşı birleşir. Dizide, bankerlerin, Black Legion’a yaptıkları silah yardımları, grevleri kırmak için yapılan saldırılar tarihsel olarak da gerçeklik barındırır. Black Legion’un en yüksekte olduğu yıllarda 30 bin üyesinin olduğu tarihi bir gerçeklik. Fakat o yıllarda sadece 30 Black Legion üyesinin ABD mahkemelerinde yargılandığı kaydedilmiş. Sebebi tabii ki bu silah kukuletalı örgütün içinde birçok savcı, şerif ve bunları finanse eden patronun bulunduğu gerçeği.

Pinkertonlar Grevleri Kırıyor

Pinkertonlar önce haklarını arayan işçilerin grevlerini izler, sonra grevin önde gelen isimlerinden bazılarını öldürür. Greve giden işçileri korkutmak için birkaç kişiyi daha öldürür ve böylece grevi sonlandırmak için yapılması gereken her şeyi yapmış olur. Eğer işçiler korkmaz da greve devam ederse, direnişe geçen tüm işçileri katleder. 1850’lerde kurulan Pinkerton Dedektif Ajansı yasal olarak bu işi yapar. Abraham Lincoln’un korumalığını yaparak kendilerini devletin en üst kademesinde bir yere yerleştiren Pinkertonlar makineleşmenin çığ gibi büyüdüğü bir dönemde işçilerin karşısına ilk çıkanlar olur. Tarihte Pinkertonların yaptıklarına bakacak olursak: 1892 yılında Homestead Grevi sürerken fabrika patronu Henry Clay Frick, pinkertonları grevi bastırmak için çağırır. Pinkertonlar grevci işçileri kurşun yağmuruyla tutarak 9 işçiyi öldürüp onlarca işçinin yaralanmasına neden olurlar. Sonrasında da fabrikadan grevci işçileri çıkartıp grev kırıcı işçilerin fabrikaya girişini organize ederler. Anarşist Alexander Berkman, bu olay sonrasında Henry Clay Frick’i ofisinde silahla vurarak öldürmeye çalışır, başarılı olamaz fakat 14 yıl bu eylemi için hapis hane tutsak olur.

Dizinin çoğu sahnesinde karşılaşıyoruz Pinkertonlarla. Pinkerton, dizide grev kırıcı olarak lanse edilse de grev kırıcı; greve giden işçilerin çağrısına karşı gelerek iş bırakmayan işçiye denir. Pinkertonlar ise patronların tetikçileridir. Dizinin önemli karakterlerinden biri de hapis hane, Pinkerton ajanı olması karşılığında çıkarılan Creeley Turner. Bu adamın kim olduğunu dizinin ilerleyen bölümlerinde öğrenecek ve çok şaşıracağız.

Son olarak belirtmem gerekirse; tarihte yaşanan direnişleri, katliamları hatırlatan Damnation dizisinin olay örgüsünü özellikle işlemedim ki, izlemek isteyenlerin hevesini kırmayayım. Evet şimdi yazıyı bitirdi iseniz Florence Reece ve Natalie Merchant’tan “Which Side Are You On” dinlemenizi ve 10 bölümlük Damnation yolculuğuna çıkmanızı tavsiye ederim.

Anarşist Kütüphane

Furkan Çelik
“Örgütlü Bir Halkı Hiçbir Kuvvet Yenemez”: DAMNATION
07.04.2020

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 52. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net